

معنی الفقه

معانی حروف با مبانی فقهای شیعه

سرشناسه	: جمالی، مصطفی، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: معنی الفقیه معانی حروف با مبانی فقههای شیعه جلد ۲/ تألیف مصطفی جمالی
مشخصات نشر	: قم: دارالفکر، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۴۷۶ ص.
شابک	: 978-600-270-058-2 . شابک دوره: 9-059-270-600-978
وضعیت فهرست‌نویسی	: فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.
یادداشت	: فارسی .
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس .
موضوع	: زبان عربی -- نحو.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۶ ج ۹ / ۵۲ / ۲۸ PJ۸۲۰
رده‌بندی دیوینی	: ۸۰۹ / ۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۰۵۲۲۶۳

انتشارات دارالفکر

مؤسس: مرحوم حجة الاسلام والمسلمین
آقای حاج سید عبدالحمید مولانا (ره)

معنی الفقیه

(معانی حروف با مبانی فقههای شیعه جلد ۲)

مؤلف: مصطفی جمالی

ناشر: انتشارات دارالفکر

چاپ: قدس، قم

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۲-۰۵۸-۲۷۰-۶۰۰-۹۷۸ ISBN: 978-600-270-058-2

شابک دوره: ۹-۰۵۹-۲۷۰-۶۰۰-۹۷۸ SBN: 978-600-270-059-9

انتشارات دارالفکر

دفتر مرکزی: قم خیابان معلم، مجتمع ناشران پلاک ۳۶

تلفن: ۳۷۷۴۲۵۴۴ - ۳۷۷۳۳۶۴۵ - فاکس: ۳۷۷۳۸۸۱۴

دفتر تهران: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای زندامری،

روبه‌روی اداره پست، پلاک ۱۲۴ واحدیک - تلفن: ۶۶۴۰۸۹۲۷

فروشگاه تهران: ۶۶۴۷۶۴۸۸

پیشگفتار

حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که حضرت محمد و آل پاکش را که درود و صلوات بر ایشان باد، مبلغ و حافظ دین خود قرار داد و ما را در تحصیل احکام شرعیه و قوت بخشدین به مقدمات آن یعنی صرف، نحو، منطق و بلاغت یاری نمود.

علم فقه از شریفترین و با فضیلتترین علوم به شمار می‌آید که انسان به وسیله‌ی آن اعمالی را که مطلوب و معصوب خداوند است و آنچه را که منهی و مغضوب درگاه اوست درمی‌یابد. از این روی از بین تمامی علوم دیگر به این علم، و از بین حاملان علوم مختلف به حاملان این علم، توجه و عنایت ویژه‌ای شده است. از این رو واجب است که به اندازه‌ی توان در این علم و مقدمات آن تحقیق نمود.

از مهمترین مقدمات علم فقه، صرف، نحو، منطق و بلاغت است، که علی‌رغم کوشش‌های بسیار در این زمینه‌ها، آن‌گونه که باید و سزاوار است به روش مطلوب به اباحت این علوم پرداخته نشده است، روشی که با هدف نهائی مورد یعنی استنباط تناسب داشته و راه آن را هموار نماید.

هدف اصلی طلاب علوم دینی، فقاہت به معنای عام آن است، یعنی بدست آوردن حکم خداوند در تمامی شئون زندگی بشر، در زمینه‌هایی چون احکام عبادات و معاملات، و مباحث علوم انسانی در بخش‌های مختلف آن مانند جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، و غیره که در عصر حاضر اهمیت زیادی پیدا کرده، و ذهن دانشمندان اسلامی را به خود مشغول داشته

است، و ارشادهای مقام معظم رهبری حفظه الله مبنی بر تولید علم و تحول در علوم انسانی که چندی است ایشان بر این امر تاکید بسیار دارند، حاکی از اهمیت این مساله است. از عوامل مؤثر در تحقق این هدف، تحول در مقدمات این علوم یعنی صرف، نحو، منطق و بلاغت است که کتاب حاضر از میان علوم مقدماتی به بحث از معانی حروف پرداخته است.

آنچه تا کنون، در باب معانی حروف، در حوزه‌های علمی مطرح بوده است، کتاب‌های معتبر و غنی مهم‌چین «معنی اللیب» نوشته «ابن هشام» است که متعلق به قرن هشتم می‌باشد و تا کنون برای اعتبار خاصی نزد دانش پژوهان بوده است و بسیاری از فقه‌های شیعه نیز در بسیاری از موارد از این کتاب استفاده نموده و از آن بهره گرفته‌اند.

لکن باید دانست که مسائل هر علم مبتنی بر یک سری مبانی است و نسبت بین مسائل علم و مبانی آن علم، مانند نسبت بین شالوده و خانه است، و همان‌طور که هر خانه‌ای نیاز به شالوده دارد، مسائل علم نیز این‌گونه است. مسائل که در باب معانی حروف مطرح شده است نیز از این قاعده مستثنا نیست و این مسائل بر پایه‌ی یک سری مبانی اولیه ساخته شده است.

سؤالی که در اینجا به نظر مهم می‌رسد این است که آیا فقیه و مجتهد، در این مسائل مقلد است و مسائل علم را از امثال کتاب «معنی اللیب» اخذ می‌کند یا اینکه تقلید در این امور جایز نیست؟ آیا اصلاً عالمان شیعی دارای مبنایی در این گونه علوم ادبی هستند تا بر اساس آن مسائل علم را پایه ریزی کنند یا اینکه در علوم ادبی باید تابع نظریات علمای ادب باشیم؟

به نظر می‌رسد علمای شیعه، دارای مبانی محکم در حوزه‌ی ادبیات هستند، و این مبانی به گونه‌ای است که قابلیت ثمر بخشی فروان دارد و اگر زمینه برای آن فراهم شود می‌تواند منشأ تحول در علوم ادبی از جمله معانی حروف باشد.

بنابراین شایسته است که طلاب علوم دینی نگاه تقلیدی نسبت به مباحث مربوط به معانی حروف نداشته باشند، و با تسلط بر مبانی که خود اتخاذ می‌کنند، بتوانند فهم دقیق نسبت به معنی حروف پیدا کنند.

ما در این کتاب سعی نموده‌ایم که معانی حروف را بر اساس مبانی علمای شیعه مطرح کنیم که امید است این ترفیع را داشته و بتواند این نیاز اساسی را رفع نماید. در پایان از تمامی اهل فن استمداد داریم که ما را از لغزش‌های احتمالی مطلع کنند. باشد که این اثر ناچیز مورد قبول واقع گردد.

مصطفی جمالی

فهرست

پیشگفتار.....	۵
باء.....	۱۰
۱. علت معنا.....	۱۰
۲. الراق و اختلاط.....	۱۲
۱-۲. معنا: جامع.....	۱۲
۲-۲. الزاق و اختلاط: مجاری.....	۱۳
۳. مصاحبت.....	۱۴
۴. تعدیه.....	۱۵
۴-۱. دلالت هیئت فعل بر مفعول.....	۱۵
۴-۲. هیئت افعال و مقاعله.....	۲۰
۴-۳. ثمره بحث.....	۲۰
۴-۴. متعدی به حرف جر.....	۲۱
۴-۵. دلالت «باء» تعدیه بر مشارکت.....	۲۴
۴-۶. تعدیهی لازم و متعدی.....	۲۵
۵. استعانت.....	۲۶
۶. سبب.....	۲۷
۷. تبعیض.....	۲۸
۸. قسم.....	۳۰
۹. زائده.....	۳۱
۱۰. نصوص.....	۳۲
تحقیق.....	۴۵

۴۷	..... بل
۴۷	..... ۱. موضوع له
۴۸	..... ۲. عاطفه یا ابتدائیه
۴۹	..... ۳. حکم ما بعد و ما قبل «بل»
۵۰	..... ۴. دلالت بر حصر
۵۰	..... ۵. کاربرد فقهی
۵۱	..... ۶. نصوص
۵۶	..... بلی
۵۶	..... ۱. ابطال نفی ما قبل
۵۶	..... ۲. عدم اختصاص به استفهام انعمی
۵۶	..... ۳. نصوص
۵۹	..... ثَمَّ
۵۹	..... ۱. موضوع له
۶۰	..... ۲. ظرف غیر متصرف
۶۱	..... ۳. نصوص
۶۴	..... ثَمَّ
۶۴	..... ۱. تعقیب
۶۴	..... ۲. مشارکت و جمع
۶۵	..... ۳. مهلت
۶۶	..... ۴. عطف
۶۶	..... ۵. «ثُمَّ»
۶۶	..... ۶. کاربرد فقهی
۶۷	..... ۷. نصوص

۷۲	تحقیق.....
۷۵	حتى.....
۷۵	۱. انتهای غایت.....
۷۵	۲. تعلیل.....
۷۸	۳. استثناء.....
۷۹	۴. عا.....
۸۰	۵. استثنایه.....
۸۱	۶. اعراب ما بعد.....
۸۳	۷. ما بعد «حتى».....
۸۴	۸. حکم غایت.....
۸۴	۸-۱ بررسی مفهوم انتهای شوه.....
۸۵	۸-۲ استعمالات.....
۸۷	۸-۳ اقوال دیگر.....
۸۷	۸-۴ تفاوت «حتى» و «إلى».....
۸۹	۹. اقسام غایت.....
۸۹	۱۰. کاربرد فقهی.....
۹۰	تحقیق.....
۹۵	سین و سوف.....
۹۵	۱. موضوع له.....
۹۵	۲. زمان آینده.....
۹۷	۳. معنای استمرار و تاکید.....
۹۸	۴. ترادف «سین» و «سوف».....
۱۰۰	۵. نصوص.....
۱۰۱	تحقیق.....

علی	۱۰۲
۱. موضوع له	۱۰۲
۲. وحدت یا تعدد وضع	۱۰۳
۳. معانی مجازی	۱۰۳
۴. فائده‌ی استعمال مجازی	۱۰۴
۵. اسم فعل	۱۰۵
۶. کاربرد فقهی	۱۰۶
تحقیق	۱۰۷
عن	۱۱۱
۱. موضوع له	۱۱۱
۲. معانی مجازی	۱۱۲
تحقیق	۱۱۲
عند	۱۱۵
۱. موضوع له	۱۱۵
۲. ظرف مکان یا زمان	۱۱۶
۳. ظرف اعیان و معانی	۱۱۶
۴. نقش ظرفیت	۱۱۷
۵. کاربرد فقهی	۱۱۷
تحقیق	۱۱۸
غیر	۱۲۱
۱. موضوع له	۱۲۱
۲. استثناء	۱۲۲
۳. نیاز به موصوف و مضاف الیه	۱۲۴

۱۲۵.....	۴. اعراب پذیر «غیر»
۱۲۵.....	۵. اعراب اسم ما بعد
۱۲۶.....	۶. الحاق «الف و لام»
۱۲۶.....	۷. حذف مضاف الیه
۱۲۶.....	۸. معنای حصر
۱۲۷.....	۹. کاربرد فقهی
۱۲۸.....	۱۰. نصوص
۱۳۰.....	تحقیق
۱۳۳.....	فاء
۱۳۳.....	۱. موضوع له
۱۳۴.....	۲. تعقیب عرفی
۱۳۴.....	۳. معنای عطف
۱۳۵.....	۴. عطف مفصل بر مجمل
۱۳۵.....	۵. معنای سیبیت
۱۳۶.....	۶. معنای جزاء
۱۳۸.....	۷. وجوب الحاق فاء
۱۳۹.....	۸. نیابت «اذا» فجائیة
۱۴۰.....	۹. «فاء» شبه جزاء
۱۴۰.....	۱۰. «فاء» تفریع
۱۴۲.....	۱۱. کاربرد فقهی
۱۴۴.....	۱۲. نصوص
۱۵۳.....	تحقیق
۱۵۶.....	فی
۱۵۶.....	۱. موضوع له

۱۵۷.....	۲. ظرفیت حقیقی.....
۱۵۸.....	۳. مدلول تصویری و تصدیقی.....
۱۵۸.....	۴. کاربرد فقهی.....
۱۶۰.....	۵. نصوص.....
۱۶۵.....	تحقیق.....
۱۶۹.....	قد.....
۱۶۹.....	۱. موضوع له.....
۱۶۹.....	۲. تقلیل.....
۱۷۰.....	۳. معنای توقع.....
۱۷۱.....	۴. «حسب» و «یکفی».....
۱۷۱.....	۵. نصوص.....
۱۷۳.....	کاف.....
۱۷۳.....	۱. موضوع له.....
۱۷۳.....	۲. «کما».....
۱۷۴.....	۳. معنای مثل.....
۱۷۵.....	۴. کاربرد فقهی.....
۱۷۷.....	۵. نصوص.....
۱۸۳.....	تحقیق.....
۱۸۵.....	کان.....
۱۸۵.....	۱. موضوع له.....
۱۸۶.....	۲. معانی دیگر.....
۱۸۶.....	۳. خبر جامد و مشتق.....
۱۸۸.....	۴. ترکیب «کَانَ».....

تحقیق	۱۸۸
کأین	۱۹۰
۱. موضوع له	۱۹۰
۲. اسم یا حرف	۱۹۱
۳. ترکیب «کأین»	۱۹۱
۴. کاربرد فقهی	۱۹۲
کذا	۱۹۴
۱. موضوع له	۱۹۴
۲. ترکیب «کذا و لهذا»	۱۹۵
۳. تمیز	۱۹۵
کلّ	۱۹۷
۱. موضوع له	۱۹۷
۲. عموم وضعی	۱۹۸
۳. عموم استغراقی	۱۹۸
۴. منشأ اختلاف سه قسم	۲۰۰
۵. استغراق افراد یا اجزاء	۲۰۲
۶. معنای غیر مستقل	۲۰۳
۷. استغراق مدخول یا ما یراد منه	۲۰۳
۸. تعارض «کل» با الفاظ مطلق	۲۰۶
۹. «کل» به اعتبار ما قبل	۲۰۷
۱۰. رجوع ضمیر به «کل»	۲۰۹
۱۱. «کل» در کلام منفی	۲۰۹
۱۲. حذف مضاف الیه «کل»	۲۱۰

۲۱۱.....	۱۳. کاربرد فقهی.....
۲۱۲.....	۱۴. نصوص.....
۲۲۳.....	تحقیق.....
۲۲۶.....	کَلَمًا.....
۲۲۶.....	۱. موضوع له.....
۲۲۷.....	۲. تطبیق.....
۲۲۸.....	۳. ضای غیر مستقل.....
۲۲۸.....	۴. تکیه حذاه.....
۲۲۹.....	۵. کاربرد فقهی.....
۲۲۹.....	۶. نصوص.....
۲۳۳.....	تحقیق.....
۲۳۶.....	کَلَا.....
۲۳۶.....	۱. موضوع له.....
۲۳۶.....	۲. معانی دیگر.....
۲۳۷.....	۳. نصوص.....
۲۳۸.....	کَلَا و کَلَمًا.....
۲۳۸.....	۱. موضوع له.....
۲۳۹.....	۲. اضافه به مثنی معرفه.....
۲۴۰.....	۳. حذف مضاف الیه.....
۲۴۰.....	۴. اعراب کَلَا.....
۲۴۱.....	کَم.....
۲۴۱.....	۱. معنای تکثیر.....
۲۴۲.....	۲. استفهام.....

۲۴۲.....	۳. کاربرد فقهی.....
۲۴۳.....	تحقیق.....
۲۴۵.....	لام.....
۲۴۵.....	۱. اختصاص.....
۲۴۵.....	۲. تاکید.....
۲۴۶.....	۳. جواب.....
۲۴۶.....	۴. ایراد.....
۲۴۷.....	۵. کاربرد فقهی.....
۲۵۳.....	۶. نصوص.....
۲۵۹.....	لا.....
۲۵۹.....	۱. موضوع له.....
۲۵۹.....	۲. «لا» شبیه «لیس».....
۲۶۰.....	۳. «لا» نفی جنس.....
۲۶۱.....	۴. عموم و شمول.....
۲۶۱.....	۴-۱. وضعی.....
۲۶۲.....	۴-۲. عقلی.....
۲۶۳.....	۴-۳. اطلاقی.....
۲۶۴.....	۴-۴. ثمری بحث.....
۲۶۶.....	۵. «لا» جواب.....
۲۶۷.....	۶. «لا» عاطفه.....
۲۶۷.....	۷. زائده.....
۲۶۸.....	۸. نهی.....
۲۶۸.....	۹. کاربرد فقهی.....
۲۶۹.....	۱۰. نصوص.....

۲۸۱.....	تحقیق.....
۲۸۳.....	لدن.....
۲۸۳.....	۱. موضوع له.....
۲۸۳.....	۲. اسم یا حرف.....
۲۸۳.....	۳. جمع «من» و «لدن».....
۲۸۴.....	۴. تقریر «من».....
۲۸۶.....	لدی.....
۲۸۸.....	لعل.....
۲۸۸.....	۱. لغات «لعل».....
۲۸۸.....	۲. موضوع له.....
۲۸۹.....	۳. استعمال «لعل» در وجوب.....
۲۸۹.....	۴. عامل.....
۲۸۹.....	۵. کاربرد فقهی.....
۲۹۲.....	۶. نصوص.....
۲۹۹.....	تحقیق.....
۳۰۰.....	لکن.....
۳۰۰.....	۱. موضوع له.....
۳۰۱.....	۲. دلالت بر حصر.....
۳۰۲.....	۳. اتصال معنوی بین ما قبل و ما بعد.....
۳۰۲.....	۴. عامل.....
۳۰۲.....	۵. کاربرد فقهی.....
۳۰۴.....	لکن.....

۳۰۴.....	۱. موضوع له.....
۳۰۴.....	۲. عاطفه.....
۳۰۵.....	۳. کاربرد فقهی.....
۳۰۸.....	۴. نصوص.....
۳۰۹.....	تحقیق.....
۳۱۱.....	لم.....
۳۱۱.....	۱. می.....
۳۱۱.....	۲. زمان.....
۳۱۳.....	لنا.....
۳۱۳.....	۱. موضوع له.....
۳۱۳.....	۱-۱. نافیہ.....
۳۱۳.....	۱-۲. شرطیه.....
۳۱۵.....	۱-۳. استثنائیه.....
۳۱۵.....	۲. نصوص.....
۳۱۸.....	کن.....
۳۱۸.....	۱. موضوع له.....
۳۱۹.....	۲. کاربرد فقهی.....
۳۲۰.....	۳. نصوص.....
۳۲۲.....	تحقیق.....
۳۲۴.....	لو.....
۳۲۴.....	۱. موضوع له.....
۳۲۵.....	۲. ملازمه بین دو جمله.....

۳۲۵.....	۳. ترتب بین دو جمله.....
۳۲۶.....	۴. ترتب معلول بر علت (عقد سیب).....
۳۲۷.....	۵. ترتب معلول بر علت منحصر.....
۳۲۸.....	۶. دلالت بر مفهوم.....
۳۳۰.....	۷. امتناع.....
۳۳۲.....	۸. زمان.....
۳۳۲.....	۹. مصاریف.....
۳۳۳.....	۱۰. تناسل.....
۳۳۳.....	۱۱. عرض.....
۳۳۳.....	۱۲. تقلیل.....
۳۳۳.....	۱۳. وصلیه.....
۳۳۴.....	۱۴. نصوص.....
۳۴۰.....	لولا.....
۳۴۰.....	۱. شرطیه.....
۳۴۰.....	۱-۱. تعلیق.....
۳۴۱.....	۱-۲. اسم مرفوع بعد از «لولا».....
۳۴۱.....	۱-۳. ترکیب «لولا».....
۳۴۱.....	۲. تحذیف و تویخ.....
۳۴۲.....	۳. نصوص.....
۳۴۶.....	کیت.....
۳۴۷.....	کیس.....
۳۴۷.....	۱. موضوع له.....
۳۴۷.....	۲. فعل یا حرف.....

۳۴۹.....	۳. نفی زمان حال
۳۴۹.....	۴. تامه یا ناقصه
۳۵۰.....	۵. معانی دیگر
۳۵۰.....	تحقیق
۳۵۱.....	ما
۳۵۱.....	موصوله
۳۵۲.....	شرطیه
۳۵۳.....	۳. استه م
۳۵۴.....	۴. موصوفه
۳۵۵.....	۵. وصفیه
۳۵۶.....	۶. نافیّه
۳۵۸.....	۷. زمانیه
۳۵۸.....	۸. نصوص
۳۶۰.....	تحقیق
۳۶۱.....	متی
۳۶۳.....	مع
۳۶۳.....	۱. موضوع له
۳۶۵.....	۲. کاربرد فقهی
۳۶۵.....	تحقیق
۳۶۷.....	من
۳۶۷.....	۱. موصوله
۳۶۷.....	۲. شرطیه
۳۶۸.....	۳. استفهامیه

۳۶۸	۴. موصوفه
۳۶۹	۵. نکرهی تامه
۳۶۹	۶. کاربرد فقهی
۳۷۱	۷. نصوص
۳۷۵	تحقیق
۳۷۸	مین
۳۷۸	موضوع له
۳۷۹	کاربرد فقهی
۳۸۱	۳. نصوص
۳۸۹	تحقیق
۳۹۱	تتوین
۳۹۱	مبحث اول: تعدد وضع
۳۹۱	۱. موضوع له
۳۹۱	۲. مدخول تتوین
۳۹۱	۲-۱. مفرد
۳۹۴	۲-۲. جمع
۳۹۴	۲-۲-۱. جمع مکسر
۳۹۶	۲-۲-۲. جمع مؤنث سالم
۳۹۷	۳. کاربرد فقهی
۴۰۰	۴. نصوص
۴۰۲	مبحث دوم: تزئین
۴۰۵	نون تاکید
۴۰۶	نعم

۴۰۶.....	۱. موضوع له.....
۴۰۶.....	۲. نصوص.....
۴۰۷.....	تحقیق.....
۴۰۸.....	قل.....
۴۱۰.....	واو.....
۴۱۰.....	۱. وصل.....
۴۱۲.....	۲. اشکال وصل به واو.....
۴۱۲.....	۱-۲. مفرد به فرد.....
۴۱۳.....	۲-۲. جمله به جمله.....
۴۱۴.....	۲-۳. مفرد به جمله و برعکس.....
۴۱۴.....	۳. مطلق جمع.....
۴۱۵.....	۴. ترتیب.....
۴۱۷.....	۵. مصاحبت.....
۴۱۸.....	۶. تغایر طرفین عطف.....
۴۱۸.....	۷. عطف بر مجرور.....
۴۱۹.....	۸. عطف خبر بر انشاء.....
۴۲۱.....	۹. استینافیه.....
۴۲۲.....	۱۰. حالیه.....
۴۲۳.....	۱۱. معیت.....
۴۲۳.....	۱۲. کاربرد فقهی.....
۴۲۵.....	۱۳. نصوص.....
۴۳۸.....	تحقیق.....
۴۴۲.....	یا.....

۴۴۲	۱. موضوع له
۴۴۲	۲. ندای اعتباری یا ذاتی
۴۴۲	۳. ندای قریب یا بعید
۴۴۲	۴. عامل منادی
۴۴۴	۵. حذف منادی
۴۴۵	۶. حذف حرف نداء
۴۴۶	۷. حصر
۴۴۶	۸. کاربرد معنی
۴۴۷	۹. نصوص
۴۵۱	منابع
۴۵۱	۱. اصولی
۴۵۳	۲. ادبی
۴۵۴	۳. تفسیر
۴۵۵	۴. روایی
۴۵۶	۵. فلسفی
۴۵۶	۶. فقهی
۴۵۹	۷. بلاغت
۴۶۰	فهرست